

Datum

3 juli 2023

Onderwerp

Inbreng VNG en Divosa voor CD Armoede & Schulden 5 juli

Geachte dames en heren,

Op 5 juli debatteert u met minister Schouten over het Armoede- en Schuldenbeleid. Op 7 juni heeft de VNG bij gelegenheid van het Notaoverleg over de D66-initiatiefnota *Sneller uit de schulden* op een aantal punten zijn visie gegeven. Nu vragen VNG en Divosa uw aandacht voor drie zaken:

1. Bestaanszekerheid
2. Uitvoerbaarheid
3. Schuldenbeleid
 - a. beslagvrije voet
 - b. MSNP & WSNP
 - c. Beschermingsbewind
 - d. Overheid als goede voorbeeld

1. Bestaanszekerheid

Het is pijnlijk te constateren dat bestaanszekerheid in het geding is voor een grote groep inwoners. Een fundamentele vereenvoudiging van het stelsel en het borgen van bestaanszekerheid op de lange termijn is nodig om dit tij te keren, zoals VNG ook bepleit in het essay [Bestaanszekerheid als belofte](#). Divosa omarmt de inzet van het essay van de VNG. Het kabinet moet haar grondwettelijke taak om de bestaanszekerheid van haar inwoners te borgen waar maken. Zo krijgen onze kwetsbare inwoners en ondernemers de garantie om dagelijks rond te kunnen komen en voorkomen we dat ze in armoede en problematische schulden terecht komen. Door bestaanszekerheid te garanderen op middellange en lange termijn kan het stelsel van sociale zekerheid ook weer ingericht worden als een vangnet voor inwoners die het (tijdelijk) niet zelfstandig redden. Waar inwoners de weg er naartoe kunnen zien en zich ook durven te melden. Waar het stelsel toegankelijk is, inwoners het vertrouwen hebben dat ze worden geholpen en het stelsel kunnen doorlopen in plaats van erin vast komen te zitten.

Bestaanszekerheid stelt naast toegang tot wonen, gezondheid en een buffer in de eerste plaats een voldoende en voorspelbaar inkomen. In het borgen van bestaanszekerheid is het creëren van een adequaat inkomen die dit sociaal minimum borgt, een concrete en stap die gezet moet worden. Grote systeemwijzigingen kosten tijd, maar het actueel maken van het sociaal minimum zorgt ervoor dat veel meer inwoners mee kunnen blijven doen. Als we als overheid kunnen zorgen dat zij niet omvallen door hun inkomen in verhouding te maken met wat er nodig is, kan het vangnet ook doen waarvoor het bedoeld is.

De Commissie Sociaal Minimum heeft op 30 juni jl. een eerste bouwsteen aangeleverd om antwoord te geven op de vraag wat we beschouwen als voldoende (of minimaal) om mee te kunnen doen in de maatschappij. *'Er is een forse verhoging van het sociaal minimum nodig.'* Dit is een bevestiging van wat gemeenten de afgelopen jaren hebben gezien in hun wijken en kernen: het huidige minimum inkomen is onvoldoende om van rond te komen. [VNG](#) en [Divosa](#) roepen het Kabinet dan ook op om vandaag werk te maken van de hoogte van het sociaal minimum zodat met Prinsjesdag het inkomen weer genoeg is om van te leven.

2. Uitvoering

De gemeentelijke uitvoering staat onder druk. Er komen veel taken op gemeenten af. Zowel structureel als incidenteel, van vroegsignalering tot energietoeslag. De uitvoering van het sociaal domein staat op knippen, concludeert Divosa in recent [onderzoek](#). 44% van de gemeenten heeft momenteel te weinig personeel om zijn taken in het sociaal domein uit te kunnen voeren en 69% van de gemeenten met momenteel nog voldoende personeel verwacht binnen drie jaar tegen hetzelfde probleem aan te lopen.

Het borgen van bestaanszekerheid vraagt om een betrouwbare uitvoering, die beloftes kan waarmaken en kan doen wat nodig is in het leven van mensen. Lokale invulling van de schuldhulpverlening aan inwoners is onderdeel van het stelsel en is ook de kracht van dat stelsel. Het geeft gemeenten de mogelijkheid hun regierol in te vullen in het voorkomen en aanpakken van schulden bij inwoners en ondernemers. Schuldhulpverlening is de afgelopen jaren continu onderhevig aan verandering. Taken en wetgeving kregen telkens andere vormen waardoor de hulpverlening zich moest richten op incidentele of nieuwe uitvoeringstaken in plaats van het borgen van de kwaliteit van de dienstverlening.

Een solide basis in schuldhulpverlening is wat er nodig is. Dit betekent enerzijds investeren in deze solide basis. Dit gebeurt door onder andere de VNG [routekaart Financiële Zorgen](#). Hierbij worden gemeenten ondersteund om op gelijke basis uitvoering te geven aan het voorkomen en oplossen van schulden. Denk daarbij aan preventie, vroegsignalering, het regelen van schulden, begeleiding en nazorg. Het biedt een beleidskader voor kwalitatieve inrichting en uitvoering van ondersteuning aan inwoners zonder dat elke gemeente het wiel zelf opnieuw moet uitvinden. Tegelijkertijd biedt het gemeenten een solide basis en om daar waar het nodig is maatwerk te bieden, van elkaar te leren en uit te wisselen wat effectief is om op voort te bouwen.

Anderzijds betekent het dat gemeenten de ruimte nodig hebben om aan die solide basis te werken en niet continu onderworpen worden aan verandering of incidentele taken. Investeer daarnaast om te voorkomen dat die druk blijft toenemen. Dat is van belang om oorzaken van schuldenproblematiek bij inwoners weg te nemen: door te investeren in bestaanszekerheid, het bestaansminimum te borgen en te zorgen voor doelmotiverende betalingsregelingen en een solide beslagvrije voet.

3. Schuldenbeleid

VNG en Divosa pleiten ervoor dat inwoners fysiek, mentaal en financieel gezond zijn en blijven. Investeren in het voorkomen van schulden en schulden klein houden is hiervoor essentieel. Zo kan het vangnet Msnp en Wsnp dienen waarvoor het bedoeld is.

We onderschrijven de noodzaak van het Programma geldzorgen, armoede en schulden van de minister en we zien dat er goede stappen worden gezet. We vinden het wel van belang dat alle partijen deel uitmaken van de oplossing, de focus ligt nu erg op de gemeente. We verwachten een gelijke inzet van ketenpartners zoals UWV en SVB op het gebied van preventie en vroegsignalering.

Interventies opgezet vanuit het Programma dienen bij te dragen aan het behalen van het structureel borgen van bestaanszekerheid. We zien nu echter dat diverse projecten bijdragen aan het verlichten van de armoede, maar er wordt niet aan een structurele aanpassing van het stelsel gewerkt. We zien nog steeds pleisters plakken, korte termijn maatregelen en kleine aanpassingen die de achterliggende problematiek niet oplossen. Hierin zien wij graag verandering.

Als iemand toch in de schulden terecht is gekomen dan is het zaak om een paar dingen te regelen:

a. Respecteren beslagvrije voet om bestaanszekerheid te borgen en nieuwe schulden te voorkomen

Wanneer een inwoners te maken krijgen met een loonbeslag of verrekening dan moet dit bijdragen aan het aflossen van de schuld(en). We moeten voorkomen dat inwoners hierdoor onder het bestaansminimum zakken en er nieuwe schulden ontstaan. De beslagvrije voet moet geborgd worden om schulden te verminderen in plaats van te verergeren. In het bijzonder vragen wij aandacht voor de borging van de beslagvrije voet voor de groepen AOW'ers en werkende inwoners rond de armoedegrens en voor inwoners met beslagen op meerdere inkomensbronnen.

b. Een goede aansluiting tussen MSNP en WSNP

Voor inwoners die schuldhulp nodig hebben moet de schuldregeling een doorlopende route zonder obstakels zijn. De aansluiting van de minnelijke schuldregeling op de wettelijke schuldregeling is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Beide regelingen hebben sinds 1 juli een looptijd van 18 maanden en de aansluiting tussen beide regelingen moet zich, na deze veranderingen, nog uitkristalliseren. In het belang van een passende en vloeiende route voor de inwoner zou dit vanuit de uitvoeringspraktijk integraal en interdepartementaal geëvalueerd moeten worden.

c. Beschermingsbewind

Beschermingsbewind is een belangrijk onderdeel van schuldhulpverlening. Gemeenten zijn steeds meer geld kwijt aan kosten voor beschermingsbewind, terwijl ze er geen invloed op hebben. Het budget bijzondere bijstand dat hiervoor wordt aangesproken staat onder druk. Een andere structurele financieringsystematiek vanuit het rijk ligt meer voor de hand in plaats van het duizend-dingen-doekje van de bijzondere bijstand.

d. Overheid als goede voorbeeld

De overheid is een grote en belangrijke schuldeiser. De rol die de overheid hierin pakt heeft veel impact op het vertrouwen van inwoners in de overheid als geheel en - heel concreet - op de omvang van de schuldenlast van inwoners en de mogelijkheden om deze op te lossen of te saneren. We moeten voorkomen dat inwoners bijvoorbeeld wel hun belastingschuld aflossen, maar tegelijkertijd onder het bestaansminimum leven en noodgedwongen nieuwe schulden opbouwen. Het is goed dat er gewerkt wordt aan de Clustering Rijksincasso en een Vorderingsoverzicht Rijk. De overheid heeft immers een grote verantwoordelijkheid om sociaal te incasseren en de beslagvrije voet te borgen. Maar, het tijdspad is lang en inwoners met schulden hebben vaak meer nodig dan een schuldenoverzicht en een gezamenlijke betalingsregeling. Ook maatschappelijk verantwoorde betalingsregelingen zijn cruciaal: maatwerk bieden, transparant zijn over de mogelijkheden en de aanvraag ervan 'doenbaar' maken. Naast inzet op langdurige projecten rond

gegevensuitwisseling is het van belang dat inwoners ook nu in hun dagelijks leven ervaren dat de overheid het belangrijk vindt om hun bestaansminimum voldoende te borgen en met hen meedenkt over duurzame oplossingen.